

βάρος

βάρος, το, ουσ. [*<αρχ. βάρος*], το βάρος. **1.** η στενοχώρια, η ενόχληση, η ψυχική δυσφορία: «έχω ένα βάρος στην καρδιά». (Λαϊκό τραγούδι: *φέρε να πω να μου φύγει το βάρος γιατί απόψε θα πεθάνει ο χάρος*). **2.** στομαχική δυσφορία: «έχω ένα βάρος στο στομάχι». **3.** στον πλ. **τα βάρη** (βλ. λ.) και **τα βάρητα**, υποχρεώσεις, ευθύνες ή διάφορες δυσκολίες κυρίως οικονομικές: «τα οικογενειακά βάρητα || τα φορολογικά βάρη». (Λαϊκό τραγούδι: *δεν περνάει μέρα να μην πικραθώ, όλα πια τα βάρη πέσανε σε μένα και στα δυο μου πόδια πώς να κρατηθώ*). (Ακολουθούν 32 φρ.)·

- *βαρέων βαρών*, άνθρωπος πολύ χοντρός, γιγαντόσωμος: «μια σταλιά ανθρωπάκι και πήγε να τα βάλει με τον τάδε, που είναι βαρέων βαρών». Αναφορά στην υψηλότερη και δυσκολότερη κατηγορία της πυγμαχίας ή της πάλης·

- *γελώ εις βάρος (κάποιου)*, βλ. φρ. *γελώ σε βάρος (κάποιου)*·

- *γελώ σε βάρος (κάποιου)*, κοροϊδεύω, περιγελώ κάποιον: «είναι λίγο αγαθός και γελούν όλοι σε βάρος του»·

- *γίνομαι βάρος (σε κάποιον)*, γίνομαι ενοχλητικός, κουραστικός, φορτικός: «άδειασέ μου τη γωνιά, γιατί μου έχεις γίνει βάρος»·

- *δίνει στη γη βάρος ή δίνει βάρος στη γη*, βλ. λ. *γη*·

- *δίνω βάρος (σε κάποιον)*, βλ. φρ. *γίνομαι βάρος (σε κάποιον)*·

- *είμαι βάρος (σε κάποιον)*, βλ. φρ. *γίνομαι βάρος (σε κάποιον)*·

- *εις βάρος μου (σου, του κ.λπ.)*, βλ. φρ. *σε βάρος μου (σου, του κ.λπ.)*·

- *επαγγελματικά (οικογενειακά, οικονομικά) βάρη*, υποχρεώσεις, ευθύνες στη δουλειά, στην οικογένεια: «έχω πολλά επαγγελματικά (οικογενειακά) βάρη»·

- *έφυγ' ένα βάρος από πάνω μου*, απαλλάχτηκα από μια δύσκολη, δυσάρεστη ή καταπιεστική κατάσταση, ανακουφίστηκα ψυχικά: «ένιωθα τύψεις για την κακή στάση που κράτησα απέναντί του κι όταν του ζήτησα συγγνώμη, έφυγ' ένα βάρος από πάνω μου || μόλις αποφυλακίστηκα και βρέθηκα πάλι λεύτερος ανάμεσα στον κόσμο, έφυγ' ένα βάρος από πάνω μου»·

- *έχει βάρος η γνώμη του*, βλ. λ. *γνώμη*·

- *έχει βάρος ο λόγος του*, βλ. λ. [λόγος](#)·

- *έχω βάρος στη συνείδησή μου*, βλ. φρ. *το 'χω βάρος στη συνείδησή μου*·

- *έχω ένα βάρος στην καρδιά*, έχω μεγάλη στενοχώρια: «δεν πέρασε πάλι ο γιος μου στο πανεπιστήμιο κι έχω ένα βάρος στην καρδιά»·

- *έχω ένα βάρος στην ψυχή*, νιώθω ψυχική καταπίεση: «έχω ένα βάρος στην ψυχή απ' τη μέρα που του κατηγορήσα άδικα, γι' αυτό θα πάω να του ζητήσω συγγνώμη για να ξαλαφρώσω»·

- *και το μυρμήγκι έχει το βάρος του*, βλ. λ. [μυρμήγκι](#)·

- *λέω εις βάρος (κάποιου)*, βλ. φρ. *λέω σε βάρος (κάποιου)*·

- *λέω σε βάρος (κάποιου)*, κατηγορώ κάποιον: «δεν είναι σωστό, όταν λείπει ο τάδε, να λες τέτοια πράγματα σε βάρος του»·

- μου 'φυγ' ένα βάρος, βλ. φρ. *έφυγ' ένα βάρος από πάνω μου*.
- *παίρνω βάρος, παχαίνω*: «πώς να μην παίρνω βάρος με τόσο φαγητό που κάνω!».
- *παίρνω απάνω μου το βάρος ή παίρνω το βάρος απάνω μου*, αναλαμβάνω, επωμίζομαι την ευθύνη για κάτι: «δεν πρέπει να φοβάσαι, αφού για ότι έγινε παίρνω το βάρος απάνω μου».
- *ρίχνει το βάρος απάνω μου*, μου καταλογίζει την ευθύνη, με κατηγορεί ως υπεύθυνο για κάτι κακό που έγινε: «ό,τι στραβό γίνεται μέσα στο εργοστάσιο, ο διευθυντής ρίχνει το βάρος απάνω μου».
- *ρίχνω όλο το βάρος μου (σε κάτι)*, ενεργοποιούμαι συστηματικά και εντατικά σε κάτι: «έριξα όλο το βάρος μου στην καινούρια δουλειά που κάνω || έριξα όλο το βάρος μου να καλύτερεύσω τα οικονομικά μου».
- *ρίχνω όλο το κέντρο βάρους*, βλ. λ. [κέντρο](#).
- *ρίχνω όλο το βάρος μου στη δουλειά*, βλ. λ. *δουλειά*.
- *σε βάρος μου (σου, του κ.λπ.)*, **α.** εναντίον μου (σου, του κ.λπ.): «όλα τα στοιχεία είναι σε βάρος μου και δεν ξέρω πώς να υπερασπιστώ τον εαυτό μου». **β.** σε μένα τον ίδιο (σε σένα, σε κείνον κ.λπ.) : «χρέωσε το λογαριασμό σε βάρος μου». **γ.** με ζημία δική μου (σου, του κ.λπ.): «τ' αποτελέσματα των εκλογών ήταν σε βάρος μου».
- *σηκώνω τα βάρη ή σηκώνω το βάρος*, επιβαρύνομαι με κάτι, επωμίζομαι την ευθύνη για κάτι: «με σκληρό αγώνα καταφέρνω και σηκώνω τα βάρη της οικογένειάς μου || δε σηκώνω ξανά το βάρος της κάθε ανόητης ενέργειάς σου».
- *το 'χω βάρος*, νιώθω ένοχος, νιώθω τύψεις για κάτι που έκανα ενώ δεν έπρεπε να το κάνω: «το 'χω βάρος που τον πρόσβαλα μπροστά στους γονείς του». (Λαϊκό τραγούδι: *είναι σκληρός ο χωρισμός, σα σε χωρίζ' ο Χάρος! Δεν το 'ξερα, μανούλα μου, και τώρα το 'χω βάρος*). βλ. και φρ. *το 'χω βάρος στη συνείδησή μου*.
- *το 'χω βάρος στη συνείδησή μου*, αισθάνομαι πως δεν έπραξα κάτι σωστά, πως παρέλειψα να κάνω κάτι που έπρεπε να κάνω, νιώθω ένοχος, νιώθω τύψεις: «δε φέρθηκα σωστά σ' αυτόν τον άνθρωπο και το 'χω βάρος στη συνείδησή μου || ενώ μπορούσα να τον βοηθήσω, τον άφησα αβοήθητο στην τύχη του και το 'χω βάρος στη συνείδησή μου». (Λαϊκό τραγούδι: *θα κάνεις λάθος αν μ' αφήσεις, μα τότε θα 'ναι αργά για να γυρίσεις, θα κάνεις λάθος και θυμήσου, θα το 'χεις βάρος στη συνείδησή σου*).
- *το 'χω βάρος στην καρδιά μου*, βλ. φρ. *το 'χω βάρος στη συνείδησή μου*.
- *το 'χω βάρος στην ψυχή μου*, βλ. συνηθέστ. *το 'χω βάρος στη συνείδησή μου*.
- *χάνω βάρος*, αδυνατίζω: «απ' τη μέρα που έκοψα το φαγητό κι άρχισα τη γυμναστική, άρχισα να χάνω βάρος».